

NAGOYAPROTOKOLLET**om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning, vilket är fogat till konventionen om biologisk mångfald**

PARTERNA I DETTA PROTOKOLL,

SOM ÄR parter i konventionen om biologisk mångfald, nedan kallad *konventionen*,

SOM ERINRAR OM att rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser är ett av tre grundmål i konventionen, och *som erkänner* att detta protokoll fortsätter genomförandet av det målet inom ramen för konventionen,

SOM ÅNYO BEKRÄFTAR att stater har suveräna rättigheter över sina egna naturresurser och i enlighet med bestämmelserna i konventionen,

SOM ERINRAR YTTERLIGARE om artikel 15 i konventionen,

SOM ERKÄNNER det viktiga bidraget till hållbar utveckling som kommer från tekniköverföring och samarbete för att bygga upp forsknings- och innovationskapacitet för att öka mervärdet hos genetiska resurser i utvecklingsländer, i enlighet med artiklarna 16 och 19 i konventionen,

SOM ERKÄNNER att allmänhetens medvetenhet om det ekonomiska värdet hos ekosystem och den biologiska mångfalden och den rimliga och rättvisa fördelningen av detta ekonomiska värde med förvaltarna av den biologiska mångfalden utgör nyckelincitament för bevarandet av den biologiska mångfalden och den hållbara användningen av dess beståndsdelar,

SOM ERKÄNNER att tillträde och fördelning av nytta kan bidra till bevarandet och den hållbara användningen av biologisk mångfald, utrotande av fattigdom och hållbar miljö och därigenom bidra till att millennieutvecklingsmålen uppnås,

SOM ERKÄNNER kopplingen mellan tillträde till genetiska resurser och rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användningen av sådana resurser,

SOM ERKÄNNER vikten av rättslig säkerhet i fråga om tillträde till genetiska resurser och rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av sådana resurser,

SOM YTTERLIGARE ERKÄNNER vikten av balans och rättvisa vid förhandlingar om ömsesidigt överenskomna villkor mellan tillhandahållare och användare av genetiska resurser,

SOM ERKÄNNER den viktiga roll som kvinnor spelar i fråga om tillträde och fördelning av nytta och SOM BEKRÄFTAR behovet av att kvinnor deltar fullt ut på alla nivåer i fråga om politiska beslut och genomförandet av den för bevarandet av biologisk mångfald,

SOM ÄR BESLUTNA ATT ytterligare stödja en effektiv tillämpning av konventionens bestämmelser om tillträde och fördelning av nytta,

SOM ERKÄNNER att det krävs en innovativ lösning för att ta itu med frågan rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser och traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser som uppstår i gränsöverskridande situationer eller för vilka det inte är möjligt att bevilja eller erhålla förhandsgodkännande sedan information lämnats,

SOM ERKÄNNER vikten av genetiska resurser i fråga om en tryggad livsmedelsförsörjning, allmänhetens hälsa, bevarande av den biologiska mångfalden samt begränsning av och anpassning till klimatförändringen,

SOM ERKÄNNER den särpräglade naturen hos den biologiska mångfalden inom jordbruket, dess distinkta egenskaper och problem som kräver distinkta lösningar,

SOM ERKÄNNER det inbördes beroendet mellan samtliga länder när det gäller genetiska resurser för livsmedel och jordbruk samt deras särpräglade natur och betydelse för att världen över uppnå en tryggad livsmedelsförsörjning och för en hållbar utveckling av jordbruket när det gäller fattigdomsbekämpning och klimatförändring och *som erkänner* den viktiga rollen hos det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk och FAO:s kommission för genetiska resurser för livsmedel och jordbruk på det här området,

SOM BEAKTAR WHO:s internationella hälsoreglemente (2005) och vikten av att säkerställa tillträde till humana patogener för folkhälsosektorns beredskap och insatser,

SOM ERKÄNNER det pågående arbetet i övriga internationella fora i fråga om tillträde och fördelning av nytta,

SOM ERINRAR OM det multilaterala systemet för tillträde och fördelning av nytta som inrättats inom ramen för det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk som utvecklats i samklang med konventionen,

SOM ERKÄNNER att internationella instrument med koppling till tillträde och fördelning av nytta borde stödja varandra ömsesidigt i syfte att uppnå målen i konventionen,

SOM ERINRAR OM betydelsen av artikel 8 j i konventionen eftersom den handlar om traditionell kunskap med koppling till genetiska resurser och rimlig och rättvis fördelning av fördelar som uppstår vid användning av sådan kunskap,

SOM NOTERAR det inbördes förhållandet mellan genetiska resurser och traditionell kunskap, deras oupplösliga natur när det gäller ursprungliga och lokala samhällen, vikten av traditionell kunskap för bevarande av biologisk mångfald och hållbart utnyttjande av dess komponenter samt för hållbara försörjningsmöjligheter för dessa samhällen,

SOM ERKÄNNER de olika omständigheter under vilka traditionell kunskap är kopplad till genetiska resurser innehas eller ägs av ursprungliga och lokala samhällen,

SOM BEAKTAR att det är ursprungliga och lokala samhällens rätt att identifiera de rättmätiga innehavarna av deras traditionella kunskap kopplad till genetiska resurser, inom sina egna samhällen,

SOM YTTERLIGARE ERKÄNNER de unika omständigheter under vilka traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser innehas i länder; kunskapen kan vara muntlig, dokumenterad eller i andra former, och återspeglar ett rikt kulturarv som är relevant för bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald,

SOM NOTERAR FN:s deklARATION om ursprungsfolkens rättigheter, och

SOM BEKRÄFTAR att inget i detta protokoll ska uppfattas som att det förminskar eller utplånar befintliga rättigheter hos ursprungliga och lokala samhällen,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

Detta protokoll syftar till en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser, inklusive lämpligt tillträde till genetiska resurser och genom lämplig överföring av relevant teknik, med beaktande av alla rättigheter till resurserna och tekniken, och genom lämplig finansiering, vilket ska bidra till bevarandet av biologisk mångfald och hållbar användning av dess beståndsdelar.

Artikel 2

Terminologi

De termer som definieras i artikel 2 i konventionen ska användas i detta protokoll. I detta protokoll avses dessutom med följande:

- a) *partskonferensen*: konferensen mellan parterna i konventionen,
- b) *konventionen*: konventionen om biologisk mångfald,
- c) *användning av genetiska resurser*: forskning och utveckling av genetisk eller biokemisk sammansättning av genetiska resurser, inklusive genom tillämpning av bioteknik enligt definitionen i artikel 2 i konventionen,
- d) *bioteknik enligt definitionen i artikel 2 i konventionen*:: varje användning av teknik som nyttjar biologiska system, levande organismer eller derivat därav för att skapa eller modifiera produkter eller processer för en specifik användning,
- e) *derivat*: en naturligt förekommande biokemisk sammansättning som är ett resultat av det genetiska uttrycket eller metabolism av biologiska eller genetiska resurser, även om det inte innehåller funktionella enheter av arvs massa.

*Artikel 3***Tillämpningsområde**

Detta protokoll ska tillämpas på genetiska resurser som omfattas av artikel 15 i konventionen och på den nytta som uppstår vid användningen av sådana resurser. Detta protokoll ska också tillämpas på traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser inom konventionens tillämpningsområde och på den nytta som uppstår vid användningen av sådana resurser.

*Artikel 4***Förhållande till internationella avtal och instrument**

1. Bestämmelserna i detta protokoll ska inte påverka de rättigheter och skyldigheter som någon part har enligt annan befintlig internationell överenskommelse, utom då utövandet av sådana rättigheter och skyldigheter skulle förorsaka allvarlig skada på eller hot mot den biologiska mångfalden. Denna punkt är inte avsedd att skapa en hierarki mellan detta protokoll och andra internationella instrument.

2. Inget i detta protokoll ska hindra parterna från att utveckla och tillämpa andra relevanta internationella avtal, inklusive andra specialiserade avtal om tillträde och fördelning av nytta. Detta gäller under förutsättning att avtalen stödjer konventionen och detta protokoll och inte strider mot målen i dem.

3. Detta protokoll ska tillämpas så att det stödjer andra internationella instrument som är relevanta för detta protokoll. Vederbörlig hänsyn ska tas till användbart och relevant pågående arbete eller metoder inom ramen för sådana internationella instrument och relevanta internationella organisationer, under förutsättning att de stödjer konventionen och detta protokoll och inte strider mot målen i dem.

4. Detta protokoll är instrumentet för tillämpning av konventionens bestämmelser om tillträde och fördelning av nytta. Om ett specialiserat instrument för internationellt tillträde och fördelning av nytta som är förenligt med, och som inte strider mot målen i konventionen och detta protokoll, tillämpas, ska detta protokoll inte gälla för parten/parterna i det specialiserade instrumentet när det gäller specifika genetiska resurser som omfattas av det specialiserade instrumentet och för dess syften.

*Artikel 5***Rimlig och rättvis fördelning av nytta**

1. I enlighet med artikel 15.3 och 15.7 i konventionen ska den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt framtida tillämpning och kommersialisering delas på ett rimligt och rättvist sätt med den part som tillhandahöll sådana resurser och som är ursprungsland för resurserna eller en part som har förvärvat de genetiska resurserna i enlighet med konventionen. Delningen ska ske på ömsesidigt överenskomna villkor.

2. Varje part ska vidta lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder, om så är lämpligt, i syfte att säkerställa att den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser som innehas av ursprungliga och lokala samhällen delas på ett rimligt och rättvist sätt med berörda samhällen i enlighet med inhemsk lagstiftning om hävdvunnen rätt hos dessa ursprungliga och lokala samhällen i fråga om de genetiska resurserna. Fördelningen ska ske på ömsesidigt överenskomna villkor.

3. Varje part ska vidta lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder för att tillämpa punkt 1 ovan, beroende på vad som är lämpligt.

4. Fördelarna kan bestå av pengar eller annat än pengar, t.ex. de fördelar som förtecknas i bilagan, men även andra.

5. Varje part ska vidta lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder så att den nytta som uppstår vid utnyttjande av traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser delas på ett rimligt och rättvist sätt med ursprungliga och lokala samhällen som innehar sådan kunskap. Delningen ska ske på ömsesidigt överenskomna villkor.

*Artikel 6***Tillträde till genetiska resurser**

1. Vid utövandet av suveräna rättigheter över naturresurser, och i enlighet med inhemsk lagstiftning eller lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta, ska tillträde till genetiska resurser för utnyttjande av dem vara avhängigt av förhandsgodkännande sedan information lämnats från den part som tillhandahöll sådana resurser och som är ursprungsland för resursen eller den part som har förvärvat de genetiska resurserna i enlighet med konventionen, om inte annat bestäms av denna part.

2. I enlighet med inhemsk lag ska varje part vidta åtgärder, om så är lämpligt, för att säkerställa att förhandsgodkännandet sedan information lämnats eller samtycket och medverkan från ursprungliga och lokala samhällen erhållits för tillträde till genetiska resurser i de fall de har hävdvunnen rätt att bevilja tillträde till sådana resurser.

3. Enligt punkt 1 ovan ska varje part som kräver förhandsgodkännande sedan information lämnats vidta nödvändiga lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder, beroende på vad som är lämpligt, för att uppnå följande:

- a) Rättslig säkerhet, tydlighet och transparens i fråga om deras inhemska lagstiftning eller lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta.
- b) Rättvisa och icke-godtyckliga regler och förfaranden i fråga om tillträde till genetiska resurser.
- c) Information om hur man ansöker om förhandsgodkännande sedan information lämnats.
- d) Skriftligt beslut som ska vara tydligt och transparent från behörig nationell myndighet på ett kostnadseffektivt sätt och inom en rimlig tidsperiod.
- e) Utfärdande, vid tidpunkten för tillträde, av ett tillstånd eller motsvarande som bevis på beslutet av bevilja förhandsgodkännande sedan information lämnats och fastställandet av ömsesidigt överenskomna villkor, och anmälan till förmedlingsinstitutionen för tillträde och av nytta.
- f) I tillämpliga fall, och i enlighet med inhemsk lagstiftning, fastställande av kriterier och/eller förfaranden för att erhålla förhandsgodkännande sedan information lämnats eller samtycke samt deltagande från ursprungliga och lokala samhällen i fråga om tillträde till genetiska resurser.
- g) Tydliga regler och förfaranden för att begära och fastställa ömsesidigt överenskomna villkor. Villkoren ska vara skriftliga och kan bland annat omfatta följande:
 - i) En klausul om tvistlösning.
 - ii) Villkor om fördelning av nytta, även i fråga om immaterialrättigheter.
 - iii) Villkor för eventuellt användande av tredje part.
 - iv) Villkor för ändring av avsikt, i tillämpliga fall.

*Artikel 7***Tillträde till traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser**

Varje part ska vidta åtgärder, i enlighet med inhemsk lagstiftning, för att se till att tillträde till traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser som innehas av ursprungliga och lokala samhällen ges med förhandsgodkännande sedan information lämnats eller samtycke och medverkan från dessa ursprungliga och lokala samhällen och att ömsesidigt överenskomna villkor har fastställts.

*Artikel 8***Särskilda överväganden**

Vid utvecklingen och tillämpningen av inhemsk lagstiftning eller lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta ska varje part göra följande:

- a) Skapa villkor som gynnar och uppmuntrar forskning som bidrar till bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald, framförallt i utvecklingsländer, t.ex. genom förenklade åtgärder för tillträde till forskning för icke-kommersiella syften, med beaktande av behovet av att ta itu med ändrad avsikt för sådan forskning.
- b) Beakta fall av aktuella eller hotande nödlägen som hotar eller skadar människors, djurs eller växters hälsa, som fastställts nationellt eller internationellt. Parterna får beakta behovet av skyndsamt tillträde till genetiska resurser och skyndsamt och rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning, inklusive tillträde till behandling till överkomligt pris av utsatta, speciellt i utvecklingsländer.
- c) Beakta vikten av genetiska resurser för livsmedel och jordbruk och deras speciella roll för en trygg livsmedelsförsörjning.

*Artikel 9***Bidrag till bevarande och hållbar användning**

Parterna ska uppmuntra användare och tillhandahållare att använda den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser för att bevara den biologiska mångfalden och gynna den hållbara användningen av dess beståndsdelar.

*Artikel 10***Global och multilateral mekanism för fördelning av nytta**

Parterna ska beakta behovet av och formerna för en global och multilateral mekanism för att ta itu med rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser och traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser som uppstår i gränsöverskridande situationer eller för vilka det inte är möjligt att bevilja eller erhålla förhandsgodkännande sedan information lämnats. Den nytta som delas av användare av genetiska resurser och traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser genom denna mekanism ska användas för att stödja globalt bevarande av biologisk mångfald och global hållbar användning av dess beståndsdelar.

*Artikel 11***Internationellt samarbete**

1. Om samma genetiska resurser hittas in situ inom fler än en parts territorium, ska de parterna sträva efter att samarbeta med berörda ursprungliga och lokala samhällen i syfte att tillämpa detta protokoll.
2. Om samma traditionella kunskap kopplad till genetiska resurser delas av ett eller flera ursprungliga och lokala samhällen i flera parter, ska de parterna sträva efter att samarbeta med berörda ursprungliga och lokala samhällen i syfte att tillämpa detta protokoll.

*Artikel 12***Traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser**

1. När parterna uppfyller sina åtaganden i detta protokoll ska de, i enlighet med inhemsk lagstiftning, beakta hävdvunnen rätt i ursprungliga och lokala samhällen samt gemenskapsprotokoll och förfaranden, när det gäller traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser.
2. Parter ska, med aktivt deltagande från berörda ursprungliga och lokala samhällen, fastställa mekanismer för att informera potentiella användare av traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser om deras skyldigheter, även åtgärder som ställts till förfogande via förmedlingsinstitutionen för tillträde och rimlig och rättvis fördelning av nytta som uppstått vid användning av sådan kunskap.

3. Parterna ska sträva efter att stödja utvecklingen i ursprungliga och lokala samhällen, även när det gäller kvinnor, av följande:

- a) Gemenskapsprotokoll i fråga om tillträde till traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser och rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av sådan kunskap.
- b) Minimikrav för ömsesidigt överenskomna villkor för att säkerställa en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser.
- c) Standardavtalsklausuler för fördelning av den nytta som uppstår vid användning av traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser.

4. När parterna tillämpar detta protokoll ska de, så långt det är möjligt, inte begränsa den vanliga användningen och utbytet av genetiska resurser och kunskap kopplad till dem inom och bland ursprungliga och lokala samhällen i enlighet med målen i konventionen.

Artikel 13

Behöriga nationella myndigheter och nationella kontaktpunkter

1. Varje part ska utse en nationell kontaktpunkt för tillträde och fördelning av nytta. Kontaktpunkten ska göra information tillgänglig enligt följande:

- a) När det gäller sökande som vill ha tillträde till genetiska resurser: information om förfaranden för att erhålla förhandsgodkännande sedan information lämnats och för att fastställa ömsesidigt överenskomna villkor, inklusive fördelning av nytta.
- b) När det gäller sökande som vill ha tillträde till traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser: information om förfaranden för att erhålla förhandsgodkännande sedan information lämnats eller samtycke och deltagande, när det är lämpligt, från ursprungliga och lokala samhällen och för att fastställa ömsesidigt överenskomna villkor, inklusive fördelning av nytta.
- c) Information om behöriga nationella myndigheter, relevanta ursprungliga och lokala samhällen samt relevanta intressenter.

Den nationella kontaktpunkten ska ansvara för samarbete med sekretariatet.

2. Varje part ska utse minst en behörig nationell myndighet för tillträde och fördelning av nytta. Dessa myndigheter ska, i enlighet med tillämpliga nationella rättsliga, administrativa eller politiska åtgärder, ansvara för beviljande av tillträde eller, i tillämpliga fall, utfärdande av skriftligt intygande om att tillträdeskraven är uppfyllda. Myndigheterna ska vidare ansvara för att informera om ansökningsförfaranden och krav för att erhålla förhandsgodkännande sedan information lämnats och ingå ömsesidigt överenskomna villkor.

3. En part kan utse en enhet att vara både kontaktpunkt och behörig nationell myndighet.

4. Varje part ska, senast den dag då protokollet träder i kraft för partens del, underrätta sekretariatet om namn och adress för kontaktpunkten och den eller de behöriga nationella myndigheterna. Om en part har utsett fler än en behörig nationell myndighet ska den tillsammans med underrättelsen om detta skicka uppgifter om myndigheternas respektive ansvar. I förekommande fall ska uppgifterna åtminstone ange vilken behörig myndighet som ansvarar för de genetiska resurser som ansökan avser. Varje part ska omedelbart underrätta sekretariatet om ändringar när det gäller valet av nationell kontaktpunkt eller de behöriga nationella myndigheternas kontaktinformation eller ansvarsområden.

5. Den information som mottagits enligt punkt 4 ovan ska sekretariatet göra tillgänglig via förmedlingsinstitutionen (clearing house) för tillträde och fördelning av nytta.

*Artikel 14***Förmedlingsinstitutionen för tillträde och fördelning av nytta samt informationsdelning**

1. En förmedlingsinstitution för tillträde och fördelning av nytta inrättas härmed som del av den förmedlingsmekanism som avses i artikel 18.3 i konventionen. Institutionen ska bland annat dela information om tillträde och fördelning av nytta. Framförallt ska den ge tillgång till den information som parterna tillhandahåller och som berör genomförandet av protokollet.
2. Utan att det påverkar skyddet av konfidentiell information, ska varje part se till att förmedlingsinstitutionen för tillträde och fördelning av nytta har tillgång till all information som krävs enligt detta protokoll, samt information som krävs enligt de beslut som fattas av partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll. Informationen ska innehålla följande:
 - a) Lagstiftningsmässiga, administrativa och politiska åtgärder om tillträde och fördelning av nytta.
 - b) Information om den nationella kontaktpunkten och behörig nationell myndighet eller behöriga nationella myndigheter.
 - c) Tillstånd eller deras motsvarighet som utfärdats vid tidpunkten för tillträde som bevis på beslut att bevilja förhandsgodkännande sedan information lämnats och om fastställandet av ömsesidigt överenskomna villkor.
3. Eventuell ytterligare information kan omfatta följande:
 - a) Relevanta behöriga myndigheter i ursprungliga och lokala samhällen, och information i enlighet med fattade beslut.
 - b) Standardavtalsklausuler.
 - c) Metoder och verktyg som utvecklats för att övervaka genetiska resurser.
 - d) Uppförandekoder och bästa praxis.
4. Arbetsformerna för förmedlingsinstitutionen för tillträde och fördelning av nytta, inbegripet rapporter om dess verksamhet, ska övervägas och fastställas av partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, vid dess första möte, och ska därefter ses över regelbundet.

*Artikel 15***Efterlevnad av inhemsk lagstiftning eller lagstadgade krav på tillträde och fördelning av nytta**

1. Varje part ska vidta lämpliga, effektiva och proportionerliga, lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder för att se till att tillträde till genetiska resurser som används inom partens jurisdiktion har skett i enlighet med förhandsgodkännande sedan information lämnats och att ömsesidigt överenskomna åtgärder fastställts, i enlighet med inhemsk lagstiftning eller lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta hos den andre parten.
2. Parterna ska vidta lämpliga, effektiva och proportionerliga åtgärder om de åtgärder som antagits i enlighet med punkt 1 ovan inte efterlevs.
3. Parterna ska, så långt det är möjligt och på lämpligt sätt, samarbeta i fall av påstådda överträdelse av sådan inhemsk lagstiftning eller sådana lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta som avses i punkt 1 ovan.

*Artikel 16***Överensstämmelse med inhemsk lagstiftning eller lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta i fråga om traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser**

1. Varje part ska vidta lämpliga, effektiva och proportionerliga, lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder för att se till att tillträde till traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser som används inom partens jurisdiktion har skett i enlighet med förhandsgodkännande sedan information lämnats eller godkännande från och inblandning av ursprungliga och lokala samhällen och att ömsesidigt överenskomna åtgärder fastställts, i enlighet med inhemsk lagstiftning eller lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta hos den andre parten där sådana ursprungliga och lokala samhällen är belägna.

2. Varje part ska vidta lämpliga, effektiva och proportionerliga åtgärder för att ta itu med situationer om de åtgärder som antagits i enlighet med punkt 1 ovan inte efterlevs.

3. Parterna ska, så långt det är möjligt och på lämpligt sätt, samarbeta i fall av påstådda överträdelse av sådan inhemsk lagstiftning eller sådana lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta som avses i punkt 1 ovan.

Artikel 17

Övervakning av användning av genetiska resurser

1. Som stöd för efterlevnaden ska varje part vidta åtgärder för att övervaka och förbättra transparensen i fråga om användning av genetiska resurser. Åtgärderna ska omfatta följande:

a) Utnämmandet av en eller flera kontrollinstanser enligt följande:

i) Kontrollinstanser ska samla in eller motta, beroende på vad som är lämpligt, relevant information om förhandsgodkännande sedan information lämnats om källan till den genetiska resursen, fastställandet av gemensamt överenskomna villkor och/eller användningen av genetiska resurser.

ii) Varje part ska, beroende på vad som är lämpligt och beroende på kontrollinstansens utformning, kräva att användare av genetiska resurser tillhandahåller den utnämnda kontrollinstansen den information som avses i ovanstående punkt. Varje part ska vidta lämpliga, effektiva och proportionerliga åtgärder för att åtgärda bristande efterlevnad.

iii) Sådan information, inklusive från internationellt erkända intyg om efterlevnad om sådana finns, ska, utan att det påverkar skyddet av konfidentiell information, tillhandahållas relevanta nationella myndigheter, den part som ger förhandsgodkännande sedan information lämnats och till förmedlingsinstitutionen för tillträde och fördelning av nytta.

iv) Kontrollinstanserna måste vara effektiva och bör ha uppgifter som är relevanta för tillämpningen av detta stycke a). Uppgifterna bör vara relevanta när det gäller användning av genetiska resurser, eller insamling av relevant information vid bland annat alla stadier inom forskning, utveckling, innovation, förkommersialisering eller kommersialisering.

b) Uppmuntra användare och tillhandahållare av genetiska resurser att i de ömsesidigt överenskomna villkoren infoga bestämmelser om att dela information om tillämpningen av sådana villkor, inklusive rapporteringskrav.

c) Uppmuntra användning av kostnadseffektiva kommunikationsverktyg och -system.

2. Ett tillstånd eller dess motsvarighet utfärdat i enlighet med artikel 6.3 e och som gjorts tillgängligt för förmedlingsinstitutionen för tillträde och fördelning av nytta ska anses utgöra ett internationellt erkänt intyg om efterlevnad.

3. Ett internationellt erkänt intyg om efterlevnad ska utgöra bevis för att tillträde till den genetiska resurs som intyget gäller har skett i enlighet med förhandsgodkännande sedan information lämnats och att ömsesidigt överenskomna villkor har fastställts, i enlighet med inhemsk lagstiftning eller lagstadgade krav om tillträde och fördelning av nytta hos den part som utfärdar förhandsgodkännande sedan information lämnats.

4. Det internationellt erkända intyget om efterlevnad ska minst innehålla följande information under förutsättning att den inte är konfidentiell.

a) Utfärdande myndighet.

b) Datum för utfärdande.

c) Tillhandahållare.

d) Unik identifiering av intyget.

e) Den person eller enhet som beviljats förhandsgodkännande sedan information lämnats.

- f) Ämne eller genetiska resurser som omfattas av intyget.
- g) Bekräftelse på att ömsesidigt överenskomna villkor fastställts.
- h) Bekräftelse av att förhandsgodkännande sedan information lämnats erhållits.
- i) Kommersiell och/eller icke-kommersiell användning.

Artikel 18

Efterlevnad av ömsesidigt överenskomna villkor

1. Vid tillämpning av artikel 6.3 g, 6.3 i och artikel 7 ska varje part uppmuntra tillhandahållare och användare av genetiska resurser och/eller traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser att till förhandsgodkännande sedan information lämnats foga bestämmelser om tvistlösning, bland andra följande:
 - a) Den jurisdiktion som ska omfatta eventuell tvistlösningsprocess.
 - b) Tillämplig lag och/eller
 - c) Alternativ till tvistlösning, till exempel medling eller skiljedom.
2. Om dispyter uppstår i fråga om ömsesidigt överenskomna villkor ska varje part se till att det finns möjlighet att begära medling enligt partens rättssystem och att det är förenligt med tillämpliga juridiska krav.
3. Varje part ska vidta effektiva åtgärder, beroende på vad som är lämpligt, i fråga om följande:
 - a) Tillgång till rättslig prövning.
 - b) Användning av mekanismer i fråga om ömsesidigt erkännande och verkställande av utländska domar och skiljedomar.
4. Partskonferensen i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll i enlighet med artikel 31 i detta protokoll ska granska denna artikels effektivitet.

Artikel 19

Standardavtalsklausuler

1. Varje part ska, där det är lämpligt, uppmuntra utvecklingen, uppdateringen och användningen av sektorsvisa och sektorsövergripande standardavtalsklausuler för ömsesidigt överenskomna villkor.
2. Partskonferensen i dess egenskap av möte mellan parterna i protokollet ska med jämna mellanrum granska användningen av sektorsvisa och sektorsövergripande standardavtalsklausuler.

Artikel 20

Uppförandekod, riktlinjer, bästa praxis och/eller standarder

1. Varje part ska, där det är lämpligt, uppmuntra utvecklingen, uppdateringen och användningen av frivilliga uppförandekoder, riktlinjer, bästa praxis och/eller standarder när det gäller tillträde och fördelning av nytta.
2. Partskonferensen i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll ska med jämna mellanrum granska den frivilliga användningen av uppförandekoderna, riktlinjerna, bästa praxis och/eller standarder samt beakta antagandet av specifika uppförandekoder, riktlinjer, bästa praxis och/eller standarder.

Artikel 21

Att öka medvetenheten

Varje part ska vidta åtgärder för att öka medvetenheten om genetiska resurser och traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser och tillhörande frågor om tillträde och fördelning av nytta. Dessa åtgärder kan bland andra bestå av följande:

- a) Främjande av detta protokoll, även dess mål.
- b) Anordnande av möten mellan ursprungliga och lokala samhällen samt relevanta intressenter.

- c) Inrättande och underhåll av en "help desk" för ursprungliga och lokala samhällen samt relevanta intressenter.
- d) Informationsspridning genom en nationell förmedlingsinstitution.
- e) Främjande av frivilliga uppförandekoder, riktlinjer, bästa praxis och/eller standarder i samråd med ursprungliga och lokala samhällen samt relevanta intressenter.
- f) Främjande av inhemska, regionala och internationella utbyten av erfarenheter.
- g) Utbildning av användare och tillhandahållare av genetiska resurser och traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser i fråga om deras skyldigheter när det gäller tillträde och fördelning av nytta.
- h) Inblandning av ursprungliga och lokala samhällen samt relevanta intressenter vid tillämpningen av detta protokoll.
- i) Förbättrad medvetenhet bland ursprungliga och lokala samhällen om gemenskapsprotokoll och förfaranden.

Artikel 22

Kapacitet

1. Parterna ska samarbeta i fråga om kapacitetsuppbyggnad, kapacitetsutveckling, förstärkning av mänskliga resurser och institutionella kapaciteter för att på ett effektivt sätt tillämpa detta protokoll i parter som är utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna och bland dem små östater under utveckling, och parter som är övergångs-ekonomier, inklusive genom befintliga globala, regionala, lokala och nationella institutioner och organisationer. I det sammanhanget bör parterna underlätta medverkan från ursprungliga och lokala samhällen samt relevanta intressenter, inklusive icke-statliga organisationer och privata sektorn.
2. När det gäller kapacitetsuppbyggnaden och kapacitetsutvecklingen för att tillämpa detta protokoll ska full hänsyn tas till behovet hos parter som är utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna och bland dem små östater under utveckling, och parter som är övergångs-ekonomier, av finansiella resurser i enlighet med relevanta bestämmelser i konventionen.
3. Som en grund för lämpliga åtgärder i fråga om tillämpningen av detta protokoll bör parter som är utvecklings-länder, i synnerhet de minst utvecklade länderna och bland dem små östater under utveckling, och parter som är övergångs-ekonomier, kartlägga sina kapacitetsbehov och prioriteringar genom självutvärderingar. Under det arbetet bör parterna stödja det kapacitetsbehov och de kapacitetsprioriteringar som de ursprungliga och lokala samhällena samt relevanta intressenter ringat in samtidigt som parterna stödjer kvinnors kapacitetsbehov och -prioriteringar.
4. Som stöd för tillämpningen av detta protokoll kan kapacitetsuppbyggnaden och -utvecklingen bland annat omfatta följande nyckelområden:
 - a) Kapacitet att tillämpa, och efterleva kraven i, detta protokoll.
 - b) Kapacitet att framförhandla ömsesidigt överenskomna villkor.
 - c) Kapacitet att utveckla, tillämpa och kontrollera efterlevnaden av inhemska lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder om tillträde och fördelning av nytta.
 - d) Länders kapacitet att utveckla sin inhemska forskningskapacitet för att deras egna genetiska resurser ska få ökat mervärde.
5. Åtgärder i enlighet med punkterna 1–4 kan bland annat omfatta följande:
 - a) Utveckling på rättsområdet och av institutioner.
 - b) Främjande av balans och rättvisa vid förhandlingar, till exempel utbildning för att framförhandla ömsesidigt överenskomna villkor.

- c) Övervakning och kontroll av efterlevnad.
 - d) Användning av bästa tillgängliga kommunikationsverktyg och internetbaserade system för tillträde och fördelning av nytta.
 - e) Utveckling och användning av värderingsmetoder.
 - f) Bioprospektering, forskning kopplad till sådan prospektering samt taxonomiska undersökningar.
 - g) Tekniköverföring samt infrastruktur och teknisk kapacitet som gör sådan överföring hållbar.
 - h) Ökat bidrag från tillträde och fördelning av nytta till bevarande av biologisk mångfald och hållbar användning av dess beståndsdelar.
 - i) Särskilda åtgärder för att förbättra relevanta aktörers kapacitet i fråga om tillträde och fördelning av nytta.
 - j) Särskilda åtgärder för att öka kapaciteten hos ursprungliga och lokala samhällen med tyngdpunkten på att öka kvinnors kapacitet i de samhällena när det gäller tillträde till genetiska resurser och/eller traditionell kunskap kopplad till genetiska resurser.
6. Information om initiativ om kapacitetsuppbyggande och -utveckling på nationell, regional och internationell nivå som genomförs i enlighet med punkterna 1–5 ovan bör ges till förmedlingsinstitutionen för tillträde och fördelning av nytta i syfte att främja synergi med och samordning av kapacitetsuppbyggnad och -utveckling för tillträde och fördelning av nytta.

Artikel 23

Tekniköverföring och samarbete

I enlighet med artiklarna 15, 16, 18 och 19 i konventionen ska parterna samarbeta i program för teknisk och vetenskaplig forskning och utveckling, inklusive bioteknisk forskning, för att uppnå målen för detta protokoll. Parterna åtar sig att främja och uppmuntra tillträde till teknik av, och tekniköverföring till, parter som är utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna och bland dem små östater under utveckling, och parter som är övergångsekonomier, för att möjliggöra utveckling och förstärkning av en solid och hållbar teknisk och vetenskaplig bas för att uppnå målen i konventionen och detta protokoll. Om det är möjligt och lämpligt ska sådant samarbete ske i, och med, en part eller parter som tillhandahåller genetiska resurser som är ursprungslandet eller ursprungsländerna för sådana resurser eller en part eller parter som har förvärvat de genetiska resurserna i enlighet med konventionen.

Artikel 24

Icke-parter

Parterna ska uppmuntra icke-parter att tillträda protokollet och att tillhandahålla lämplig information till förmedlingsinstitutionen för tillträde och fördelning av nytta.

Artikel 25

Finansiell mekanism och finansiella resurser

1. När frågor om finansiella resurser för genomförandet av protokollet övervägs, ska parterna beakta artikel 20 i konventionen.
2. Den finansiella mekanismen för konventionen ska vara den finansiella mekanismen för detta protokoll.
3. Beträffande den kapacitetsuppbyggnad och kapacitetsutveckling som avses i artikel 22 i detta protokoll ska partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, när den drar upp riktlinjer för den finansiella mekanism som avses i punkt 2, för övervägande av partskonferensen, beakta de finansiella behoven hos parter som är utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna och bland dem små östater under utveckling, och hos parter som är övergångsekonomier, samt kapacitetsbehoven och -prioriteringarna hos ursprungliga och lokala samhällen, inklusive kvinnor i sådana samhällen.

4. I samband med punkt 1 ovan ska parterna också beakta behoven hos parter som är utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna och bland dem små östater under utveckling, och parter som är övergångsekonomier, i deras ansträngningar att fastställa och genomföra sina krav beträffande kapacitetsuppbyggnad med tanke på genomförandet av detta protokoll.

5. Riktlinjerna för konventionens finansiella mekanism vid relevanta beslut av partskonferensen, inbegripet dem som fattats innan detta protokoll antogs, ska i tillämpliga delar gälla denna artikel.

6. Parter som är industriländer kan också tillhandahålla, och parter som är utvecklingsländer och parter som är övergångsekonomier kan tillgodogöra sig, finansiella och andra resurser för genomförandet av detta protokoll genom bilaterala, regionala och multilaterala kanaler.

Artikel 26

Partskonferensen i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll

1. Partskonferensen ska fungera som möte mellan parterna i detta protokoll.
2. De parter i konventionen som inte är parter i protokollet får delta som observatörer i arbetet när partskonferensen fungerar som möte mellan parterna i detta protokoll. När partskonferensen fungerar som möte mellan parterna i detta protokoll ska endast de som är parter i protokollet delta i beslut som fattas med anledning av protokollet.
3. När partskonferensen sammanträder i egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll ska de medlemmar av partskonferensens kontor som företräder en part i konventionen som vid den tidpunkten inte är part i protokollet, bytas ut mot en medlem som ska väljas av och bland parterna i protokollet.
4. Partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, ska regelbundet granska genomförandet av protokollet och ska, inom ramen för sina befogenheter, fatta de beslut som krävs för ett effektivt genomförande. Den ska utföra de uppgifter som åligger den enligt protokollet och ska göra följande:
 - a) Utfärda rekommendationer i frågor som gäller genomförandet av detta protokoll.
 - b) Inrätta de underorgan som anses nödvändiga för genomförandet av detta protokoll.
 - c) Vid behov uppsöka och utnyttja tjänster och information från och samarbete med behöriga internationella organisationer och mellanstatliga och icke-statliga organ.
 - d) Fastställa formen och intervallerna för överförandet av de uppgifter som ska lämnas in i enlighet med artikel 29 i detta protokoll och beakta sådana uppgifter och rapporter som inlämnas av underorgan.
 - e) Vid behov beakta och anta ändringar i protokollet eller dess bilaga eller nya bilagor som tillkommer som anses nödvändiga för genomförandet av protokollet.
 - f) Utöva övriga funktioner som kan bli nödvändiga för genomförandet av detta protokoll.
5. Partskonferensens arbetsordning och de finansiella bestämmelserna för konventionen ska i tillämpliga delar gälla för arbetet enligt detta protokoll, om inte partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, enas om något annat.
6. Det första mötet med partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, ska sammankallas av sekretariatet samtidigt med det första möte med partskonferensen som planerats efter protokollets ikraftträdande. Senare ordinarie möten i partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, ska hållas i anslutning till partskonferensens ordinarie möten, om inte partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, beslutar något annat.

7. Extra möten i anslutning till partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, ska hållas när partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, anser det nödvändigt, eller på skriftlig begäran från en part, om denna begäran inom sex månader från det att sekretariatet meddelat övriga parter att en sådan begäran föreligger stöds av minst en tredjedel av parterna.

8. Förenta nationerna, dess fackorgan och Internationella atomenergiorganet samt stater som är medlemmar av eller observatörer i dessa organisationer, men inte parter i konventionen får företrädas som observatörer vid möten där partskonferensen fungerar som möte mellan parterna i detta protokoll. Alla nationella, internationella, statliga eller icke-statliga organ eller kontor som har behörighet i de frågor som omfattas av detta protokoll och som har informerat sekretariatet om att de vill vara företrädare vid ett möte där partskonferensen fungerar som möte mellan parterna i detta protokoll kan ges tillträde, om inte minst en tredjedel av de närvarande parterna motsätter sig detta. Om inte annat sägs i denna artikel är observatörernas tillträde och deltagande underkastat den arbetsordning som avses i punkt 5.

Artikel 27

Underorgan

1. Underorgan som inrättats genom eller enligt konventionen, eller efter beslut av partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, kan utföra uppgifter enligt protokollet. I sådana beslut ska det anges vilka uppgifter organet ska utföra.

2. Parter i konventionen som inte är parter i protokollet får delta som observatörer i arbetet vid underorganens möten. Om ett underorgan till konventionen tjänar som underorgan till protokollet ska endast parter till detta protokoll delta i beslut som fattas med anledning av samma protokoll.

3. När ett underorgan till konventionen utför uppgifter i frågor som rör protokollet ska de medlemmar av underorganets kontor som företräder en part i konventionen som vid den tidpunkten inte är part i detta protokoll, bytas ut mot en medlem som ska väljas av och bland parterna i detta protokoll.

Artikel 28

Sekretariat

1. Det sekretariat som inrättats genom artikel 24 i konventionen ska fungera som sekretariat för detta protokoll.

2. Artikel 24.1 i konventionen, som handlar om sekretariatets funktioner, ska i tillämpliga delar gälla detta protokoll.

3. I den mån de är urskiljbara ska kostnaderna för sekretariatets tjänster för protokollet bäras av parterna i detta. Partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, ska vid sitt första möte besluta om de nödvändiga budgetmässiga arrangemangen för detta.

Artikel 29

Övervakning och rapportering

Varje part ska övervaka genomförandet av sina förpliktelser enligt detta protokoll, och ska med de intervaller och i det format som fastställts av partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, rapportera till partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, om de åtgärder den vidtagit för genomförande av detta protokoll.

Artikel 30

Förfaranden och mekanismer för att främja efterlevnaden av detta protokoll

Partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, ska vid sitt första möte överväga och godkänna samarbetsförfaranden och institutionella mekanismer för att främja efterlevnaden av bestämmelserna i detta protokoll och diskutera hur överträdelse ska hanteras. Dessa förfaranden och mekanismer ska inbegripa bestämmelser om att vid behov erbjuda råd eller hjälp. De ska vara skilda från och inte påverka de tvistlösningsförfaranden och mekanismer som inrättas genom artikel 27 i konventionen.

*Artikel 31***Utvärdering och översyn**

Partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, ska fyra år efter det att protokollet trätt i kraft och därefter vid intervall som fastställts av partskonferensen, i dess egenskap av möte mellan parterna i detta protokoll, utvärdera protokollets effektivitet.

*Artikel 32***Undertecknande**

Detta protokoll ska stå öppet för undertecknande av parterna i protokollet vid Förenta nationernas högkvarter i New York från och med den 2 februari 2011 till och med den 1 februari 2012.

*Artikel 33***Ikraftträdande**

1. Detta protokoll ska träda i kraft på den nittionde dagen efter den dag då det femtionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponerats av stater eller organisationer för regional ekonomisk integration som är parter i konventionen.
2. Detta protokoll träder i kraft för en stat eller en organisation för regional ekonomisk integration som ratificerar, godtar eller godkänner det eller ansluter sig till det när det femtionde instrumentet har deponerats enligt punkt 1 ovan, antingen på den nittionde dagen efter den dag då denna stat eller organisation för regional ekonomisk integration deponerade sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument eller på den dag då konventionen träder i kraft för den staten eller den organisationen för regional ekonomisk integration, beroende på vilken som inträffar senast.
3. Med avseende på punkterna 1 och 2 får ett instrument som har deponerats av en organisation för regional ekonomisk integration inte räknas som ytterligare ett utöver dem som har deponerats av organisationens medlemsstater.

*Artikel 34***Reservationer**

Inga reservationer får göras mot detta protokoll.

*Artikel 35***Frånträde**

1. En part kan när som helst efter två år från den dag då detta protokoll har trätt i kraft för parten frånträda protokollet genom skriftlig underrättelse till depositarien.
2. Frånträdet ska äga rum vid utgången av ett år från den dag då depositarien tog emot underrättelsen eller på sådan senare dag som kan anges i underrättelsen om frånträdet.

*Artikel 36***Autentiska texter**

Originalen till detta protokoll, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter har lika giltighet, ska deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

TILL BEKRÄFTELSE HÄRAV har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta protokoll på de dagar som anges.

UPPRÄTTAT i Nagoya den 29 oktober 2010.

BILAGA

FÖRDELAR BESTÅENDE AV PENGAR ELLER ANNAT ÄN PENGAR

1. Fördelar som består av pengar kan vara någon av följande, men även andra alternativ är tänkbara:
 - a) Avgift för tillträde/avgift för provexemplar som samlats in eller som förvärvats på annat sätt.
 - b) Förskottsbetalning.
 - c) Delmålsbetalning.
 - d) Betalning av royalt.
 - e) Licensavgifter i fråga om kommersialisering.
 - f) Specialavgifter som ska betalas till förvaltningsfonder som stödjer bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald.
 - g) Löner och förmånsvillkor där de ömsesidigt överenskommit.
 - h) Finansiering av forskning.
 - i) Samriskföretag.
 - j) Gemensamt ägande av relevanta immaterialrättigheter.
2. Fördelar som inte består av pengar kan vara någon av följande, men även andra alternativ är tänkbara:
 - a) Delning av forsknings- och utvecklingsresultat.
 - b) Samarbete i och bidrag till program för vetenskaplig forskning och utveckling, framförallt bioteknisk forskning, om möjligt i den part som tillhandahåller genetiska resurser.
 - c) Deltagande i produktutveckling.
 - d) Samarbete om och bidrag till utbildning och övningar.
 - e) Tillträde till ex situ- anläggningar för genetiska resurser och till databaser.
 - f) Överföring till tillhandahållaren av de genetiska resurserna av kunskap och teknik på rättvisa och mest gynnsamma villkor, inklusive koncessionsvillkor och förmånsvillkor om det överenskommit, framförallt kunskap och teknik som utnyttjar genetiska resurser, inklusive bioteknik, eller som är relevanta för bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald.
 - g) Stärkta kapaciteter för tekniköverföring.
 - h) Uppbyggnad av institutionell kapacitet.
 - i) Personalresurser och materiella resurser för att stärka administrationens kapacitet och förbättra efterlevnaden av regelverket om tillträde.
 - j) Utbildning i fråga om genetiska resurser med fullt deltagande från länder som tillhandahåller genetiska resurser och, om möjligt, i sådana länder.

-
- k) Tillträde till vetenskaplig information som är relevant för bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald, inklusive biologiska förteckningar och taxonomiska undersökningar.
 - l) Bidrag till den lokala ekonomin.
 - m) Forskning riktad mot prioriterade behov, som hälsa och en tryggad livsmedelsförsörjning, med beaktande av inhemska användning av genetiska resurser i den part som tillhandahåller sådana resurser.
 - n) Institutionella och professionella förhållanden som kan bli följden av avtal om tillträde och fördelning av nytta och följande samarbete.
 - o) Fördelar för försörjningsmöjligheter och en tryggad livsmedelsförsörjning.
 - p) Erkännande från samhällets sida.
 - q) Gemensamt ägande av relevanta immaterialrättigheter.
-